

ETKİNLİKLERİMİZ

Editör: Nazmi KOZAK
E-posta: nazmi.kozak@gmail.com

Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, Cilt 28, Sayı 1, Bahar: 187 - 199, 2017.
Copyright © 2017 anatolia
Bütün hakları saklıdır
ISSN: 1300-4220 (1990-2017)

Araştırma Yöntemleri Semineri (2002–2017): Başlangıcından Bugüne Bir Seminerin Anatomisi

Nazım KÖRÜKÇÜ
Araştırmacı- Yazar

GİRİŞ

Bu yazıda bir marka, bir efsane haline gelmiş, dünyanın bilinen *en kapsamlı ve en uzun süreli* araştırma yöntemleri seminerini açıklamaya ve anlatmaya çalışacağım. Gerçekten de 2002 yılında ilki yapılan ve bugüne, 2017 yılına kadar gerçekleştirilen toplam 13 seminer ile dünyada bir başka örneği olmayan bir etkinlikten söz ediyoruz. Her ne kadar 13 kez gerçekleştirilmiş olsa da, düzenlenen toplam oturum sayısı, 72'dir. Katılımcı sayısı ise, bazı yılların rakamları net olarak belirlenemese de, 1800 dolayında olduğu anlaşılıyor. Mevcut durumuyla Türkiye'deki toplam akademisyenlerin yüzde birinin seminerlere iştirak ettiği bir etkinlik!..

Böylesine kapsamlı ve pek çok kez örnek alınmış, çok sayıda üniversitede araştırma yöntemleri seminerlerinin bir "ihtiyaç olduğunun" anlaşılmasına ve başlatılmasına örnek teşkil etmiş bu etkinliği anlatmaya başlayabiliriz. Araştırma Yöntemleri Seminerleri ilk kez 2002 yılında "*Akademik Turizm Semineri*" adı altında, turizm ve ilgili alanlarında çalışan akademisyen ve lisansüstü öğrencilerin yöntem ve analiz bilgilerinin geliştirilmesi amacıyla başlatıldı. Başlangıçta öyle uzun süreli olması gibi bir amaç da yoktu! Ticari olmayan bir yaklaşımla turizm ve ilgili alanlarında hazırlanan akademik çalışmaların niteliğinin artırılması için düşünülmüş ve gerçekleştirilmiş bir etkinlik olacaktı. İlk etkinlikten itibaren gördüğü ilgi dolayısıyla seminerler bugünlere ve kayda değer bir büyüklüğe ulaştı. Demek ki ortada bir boşluk vardı ve bu öneriyi ortaya atanlar bu boşluğu görmüşlerdi!

SEMİNERLER NASIL BAŞLADI?

Akademik Turizm Semineri adıyla düzenlenmeye başlanan ve ilk dört yıl bu isim altında gerçekleştirilen bu seminerin fikrinin ortaya atılışı 25 Ekim 2001 tarihine dayanıyor. Bu tarihte Başkent Üniversitesi tarafından Ankara'nın Kızılcahamam ilçesindeki *Patalya Termal Resort*'te düzenlenen turizmle ilgili bir kongrenin¹ katılımcıları arasında yer alan Dr. Nazmi Kozak tarafından seminer fikri otelin lobisindeki bir sohbet esnasında ortaya atılır. Dr. Kozak, "*Böyle bir seminer düzenleme düşüncesi olduğunu, Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi'ne önerilen makalelerden gördüğü kadarıyla turizm alanındaki akademisyenlerde yöntem ve analiz yetersizliği gözlediğini, düzenlenecek böyle bir seminer ile bu sorunun giderilmesine katkıda bulunulabileceğini*" ortaya atar. Bu sohbette katılanlardan da olumlu dönütler alınınca, bu etkinliğin düzenleyicisi olarak *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*'nin yanı sıra bir ortak daha aranmaya başlanır ve Dr. Kozak'ın mezun olduğu okulun mezunlar derneği, kısa adı *METİ-OD* olan Mersin Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Mezunları Derneği'nin seminerin düzenlenmesinde ortak olmasına karar verilir. Seminerin düzenleneceği yer olarak ise yine Mersin Turizm mezunlarından İmran TORUN'un genel müdürlüğünü yapmakta olduğu Alanya/Okurcalar Turizm Merkezi'nde faaliyet gösteren *Meryan Otel* tercih edilir. Bu kararın ne denli yerinde ve doğru bir tercih olduğu, seminerin yerleşmesinde İmran TORUN ve *Meryan Otel* çalı-

¹Ulusal Turizm İşletmeciliği Kongresi, 25-26 Ekim 2001, Ankara: Başkent Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi.

şanlarının ortaya koydukları katkılar ile ilk seminerden itibaren daha iyi anlaşılacaktır.

Seminer ücreti olarak genel giderler ve eğitmen ağırlama giderlerini karşılayacak bir rakam olarak bugünün ifadesiyle 50 TL (o günlerin çok sıfırlı parasıyla, 50.000.000 TL!) seminer katılım ücreti olarak belirlenir. Seminer tarihinin orta dereceli okulların sömestr tatiline denk gelmesine karar verilir ve ilk seminer 24 – 27 Ocak 2002 tarihleri arasında Meryan Otel’de yapılır. İlk seminere çoğunluğu turizm alanından olmak üzere, pazarlama ve işletmecilik alanlarından da katılım olur ve toplam 31 kişinin katılımıyla gerçekleştirilir. Burada belirtilmesi gereken bir konu, seminerin düzenlenmesi ile ilgili duyuruların yapıldığı tarihlerde seminerin konusu ve içeriği genel olarak belli olsa da, başlığın ve semineri kimin vereceğinin belli olmaması ve duyuruda bu bilgilere yer verilmemesidir. Seminere yeterli başvurunun olmasının ardından semineri verecek eğitmen arayışına girilir ve o dönemde Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi’nde görevli olan Dr. İrfan ERDOĞAN ile irtibat kurulur ve ilk seminer Dr. Erdoğan tarafından “*Ampirik Tasarım ve İstatistik Yöntemleri*” başlığı altında verilir. Böylelikle Araştırma Yöntemleri Seminerleri Akademik Turizm Semineri başlığı altında Meryan Otel’de başlatılmış olur.

SEMİNERLERİN DÜZENLENMESİNE YOL AÇAN AKADEMİK GELİŞMELER

Yukarıda söz edildiği üzere, Araştırma Yöntemleri Seminerlerinin ilk amacı, turizm ve ilgili alanlarında görev yapan akademisyenler ile lisansüstü öğrencilerin yöntem ve analiz bilgilerinin geliştirilmesidir. Zaten bu amaç doğrultusunda seminerin adı da “Akademik Turizm Semineri” şeklinde belirlenir. İlk dört seminer bu isim altında gerçekleştirilir.

Elbette seminerlerin ilk olarak turizm alanındaki akademisyen ve lisansüstü öğrencilere yönelik olarak yapılmasının temel gerekçesi, düzenleyicilerin turizm alanından olmasıdır. Bununla beraber akademik turizm ve otelcilik eğitim-öğretiminin ülkemizdeki okullaşmasının sayısal olarak hızla gelişmeye başlaması da, bir diğer etkidir. Zira 1990’lı yıllara kadar lisans düzeyinde okul-

laşma sayısı altı-yedi olan turizm ve otelcilik alanı, 1990’lı yıllarla birlikte hızlı bir ivme kazanır; lisans ve lisansüstü programların sayısı hızlı bir artışın içerisinde girer. Yeni kurulan programlar için yeterli sayıda ve donanımda akademik kadroların olmaması da, özellikle lisansüstü programlarda teorik ve yöntem-analiz konularında yetersizliğe yol açar. İşte, etkileri günümüze kadar devam eden bu yetersizliğin bir sonucu olarak Araştırma Yöntemleri Seminerleri bir boşluğu doldurmak gibi bir amaçla yola çıkar ve başlangıçta turizm ve otelcilik alanındaki programlarda yetişen öğretim elemanlarından daha fazla talep görür.

Yukarıda sözü edildiği üzere, ilk seminerden itibaren işletme ve alt disiplinleri (pazarlama, finansman, muhasebe, işletme yönetimi) ile diğer bazı alanlardan katılımlar olur. 1982 yılında yürürlüğe giren Yüksek Öğretim Yasası ile birlikte Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı eğitim enstitüleri ile yüksekokullar kurulan veya mevcut üniversitelere bağlanırlar. Bu gelişme sonrasında bu kurumlarda görevli olan öğretim görevlilerinin doktora diplomasına sahip olmadan kısa bir sürede “öğretim üyesi” statüsüne yükseltilmeleri, bu kişilerin bir süre sonra kurumlarında açılan lisansüstü programlarda ders vermeye başlamaları ve doktora tezleri dahi yönetebilmeleri, bir anlamda turizm ve otelcilik programlarındaki teori, yöntem ve analiz eksikliğinden daha da geride akademik çalışmaların ortaya çıkmasına yol açar. Aynı durum akademilerin fakültelere dönüştürülerek yeni üniversitelerin kurulmasında da yaşanır. Zaten aradan 35 yıl geçmesine karşılık, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı enstitü ve yüksekokulları bünyesine katılarak kurulan üniversiteler ile akademiler odaklı oluşturulan bir kısım üniversitelerde, pek çok kez gözlemlendiği üzere, temel akademik teamüllerinin bile yerleşmesinde hala sorunların yaşanıyor olması, yapılan bu “dönüşüm”ün sonuçları arasındadır.

Ek olarak, yeni kurulan üniversitelerin öğretim üyesi talebini hızlıca karşılamak için yeterince olgunlaşmalarının beklenilmeden akademik yükseltmelerin gerçekleştirilmesi, 1982 – 2000 yılları arasında pek çok alanda gerçekleştirilen akademik çalışmalarda gözle görülür bir nitelik düşü-

Görsel-1: Beşinci Seminer internet sayfasının ön yüzü

şüne yol açar. Bu yıllarda hazırlanan araştırma ve lisansüstü çalışmaların genelinde kuram, yöntem ve analiz bilgisinin epeyce yetersiz olduğu, o yıllarda üretilmiş çalışmalar incelenerek rahatlıkla anlaşılabilir.

Öte yandan bu seminerlere katılımın zamanla niye artış gösterdiği konusuna gelirsek; bu konunun açıklaması 1980'li yıllardaki durum ile aynıdır. Zira 2000 yılı sonrasında da yeterli sayıda öğretim üyesi yetiştirilmeden pek çok üniversitenin kurulması, akademik yükseltmelerde kolaycılığın özellikle 2010 yılından sonra bazı alanlarda tekrar yaygınlaşmasına yol açar. Bu gelişme-

ler de bir kısım öğretim elemanında yöntem ve analiz bilgilerini geliştirmeye yönelterek, bu tür seminerlere katılımı teşvik eder.

SEMINERLERİN BİLGİLERİ

Bugüne kadar toplam 13 seminer ve bu seminerlerde 72 farklı ders gerçekleştirilir. Başlangıçta her yıl bir seminer konusu ile düzenlenen seminerler yıllar içerisinde gelen talepler doğrultusunda artmaya ve konular şekillenmeye başlar. Seminerlerin yılda birden fazla kez yapılması önerisi pek çok defa ortaya atılmış ve talep edilmiş olsa da, hem seminerlerin ticari bir öncelikte yapılıyor olmaması hem de katılımcıların ekonomik durumları dikkate alınarak uygulanmaz.

Düzenlenme Tarihleri

Tablo 1, seminerlerin çeşitli değişkenlere göre bilgilerini içeriyor. Tablo verileri arasında seminerlerin düzenlendiği yıllara ilişkin bilgiler de yer alıyor. Görüldüğü gibi seminerler 2002 ile 2017 arasında yalnızca üç yılda (dönem) gerçekleştirilemiyor. Bunlar 2005 yılı ile 2014 ve 2015 yıllarıdır. Bunun dışındaki bütün yıllarda periyodik

Tablo 1. Araştırma Yöntemleri Seminerleri (2002 - 2017)

Yıl	Seminer No	Düzenleyenler	Düzenlenen Otel	Seminer ücreti	Düzenlenen seminer	Dönem Sayısı	Katılımcı sayısı	Ek Etkinlik	Dağıtılan notlar	Web sayfası
24 - 27 Ocak 2002	1	Anatolia - Metod	Meryan Otel	50 TL	1	1	31	Yok	Seminer notları	Yok
20 - 23 Mart 2003	2	Anatolia - Metod	Meryan Otel	50 TL	1	1	43	Yok	Seminer notları	Yok
11 - 14 Mart 2004	3	Anatolia - Metod	Art Corinthia Otel	50 TL	1	1	75	Yok	Seminer notları	Var
2 - 5 Şubat 2006	4	Anatolia - Metod	Meryan Otel	50 TL	1	1	42	Yok	Seminer notları	Var
31 Ocak - 04 Şubat 2007	5	Anatolia - Metod	Meryan Otel	50 TL	2	1	93	Yok	Seminer notları	Var
30 Ocak - 03 Şubat 2008	6	Anatolia - Metod	Meryan Otel	100 TL	3	1	150	Yok	Seminer notları	Var
28 Ocak - 01 Şubat 2009	7	Anatolia - Metod	IC Santai Otel	125 TL	5	1	220	Resim kursu	Seminer notları	Var
27 - 31 Ocak 2010	8	Anatolia - TUYED-	Concorde de Luxe Resort	175 TL	7	2	271	Resim Kursu	Seminer notları	Var
20 Ocak - 06 Şubat 2011	9	Detay Anatolia - Gazi Üniversitesi	LykiaWorld, Antalya	200 TL	9	2	226	Yok	Seminer notları	Var
23 - 29 Ocak 2012	10	Anatolia - Detay	Concorde de Luxe Resort	200 TL	11	1	156	Yok	Seminer notları	Var
13 - 17 Şubat 2013	11	Anatolia - Detay	Korel Thermal Resort	250 TL	10	1	115	Yok	Seminer notları	Var
27 - 31 Ocak 2016	12	Anatolia - Detay	Sueno Hotels Beach	250 TL	11	1	184	Yok	Seminer notları	Var
1 - 5 Şubat 2017	13	Anatolia - Detay	Sheerwood Brezlers Resort	250 TL	10	1	161	Yok	Seminer notları	Var

Görsel-2: Bir seminer anı

olarak her yıl seminerler düzenlenir. Düzenleme dönemleri olarak ise, 2003 ve 2004 yıllarında Mart ayındakiler dışında bütün seminerlerin düzenlenme tarihleri orta dereceli eğitim kurumlarının sömestr tatillerine denk getirilir. Bunun nedeni ise, katılımcıların önemli bir bölümünün çocuklarının ilk ve orta dereceli eğitim kurumlarında öğrenci olmalarıdır.

Seminerlerin ve Derslerin Süresi

İlk dört seminer, üç gece konaklama yapılacak bir şekilde düzenlenir. Bu uygulamada katılımcı-

Tablo 2. Seminerlerin düzenlenme tarihleri

Seminer No	Seminer Tarihleri	Seminer Başlığı
1	24 – 27 Ocak 2002	Akademik Turizm Semineri
2	20 – 23 Mart 2003	Akademik Turizm Semineri
3	11 – 14 Mart 2004	Akademik Turizm Semineri
4	2 – 5 Şubat 2006	Akademik Turizm Semineri
5	31 Ocak – 04 Şubat 2007	Araştırma Yöntemleri Semineri
6	30 Ocak – 03 Şubat 2008	Araştırma Yöntemleri Semineri
7	28 Ocak – 01 Şubat 2009	Araştırma Yöntemleri Semineri
8	27 – 31 Ocak 2010	Araştırma Yöntemleri Semineri
9	20 Ocak – 06 Şubat 2011	Araştırma Yöntemleri Semineri
10	23 – 29 Ocak 2012	Araştırma Yöntemleri Semineri
11	13 – 17 Şubat 2013	Araştırma Yöntemleri Semineri
12	27 – 31 Ocak 2016	Araştırma Yöntemleri Semineri
13	01- 05 Şubat 2007	Araştırma Yöntemleri Semineri

lar genel olarak Perşembe günü otele giriş yapılıyor, Pazar günü de otelden ayrılırlardı. Seminerler ise Cuma ve Cumartesi günleri 09:00 ila 18:00 saatleri arasında yapılıyordu. Derslerin saatleri ise başlangıçta 45'er dakika süreli olarak düzenlenmiş olsa da, katılımcıların çay/kahve aralarını uzatma isteklerinden dolayı ortaya çıkan düzensizliği gidermek üzere, derslerin süreleri sabah iki, öğleden sonra iki olmak üzere 90'ar dakikalık olarak düzenlenir. Böylelikle çay/kahve aralarının süresi 30 dakikaya çıkarılarak bu sorun aşılar. İlk dönemlerde uygulanan iki tam günlük seminer süresi ile ilgili yakınmalar ve eleştiriler de zamanla artmaya başlar. İki tam gün seminer düzenlenmesinin katılımcılara "sosyalleşme" olanağı vermediği, en fazla beyan edilen yakınma olur. Bunun üzerine bir süre sonra üç günlük seminer süresinde de değişikliğe gidilir ve beşinci seminerden itibaren seminerler dört gün konaklamalı olarak gerçekleştirilmeye başlanır. Halen de aynı uygulama devam etmektedir. Bu uygulamada katılımcılar Çarşamba günü otele giriş yapar, Perşembe, Cuma ve Cumartesi günleri seminer günleri olmak üzere, Pazar günü otelden ayrılıyorlar. Bu uygulamanın diğer bir farklılığı da, Cuma günleri öğleden sonraki dönemin boş zaman olarak ayrılmasıdır. Bir süre sonra yine gelen istekler üzerine Cuma günleri öğleden sonra bir saatlik "Etüd Saati" uygulamasına geçilir. Halen etüt saati uygulaması devam ettiriliyor.

Bu arada 2010 ve 2011 tarihlerinde, yani 9 ve 10. seminerlerde, katılımcıların bazı seminer konula-

Görsel-3: Meryan otel

Görsel-4: 13. Seminer internet sayfası ara yüzü

rının "Temel" ve "İleri" gibi ikiye ayrılmasını ve iki dönem halinde verilmesi şeklindeki istekleri doğrultusunda iki dönem uygulamasına gidilir. Bu uygulamada, örneğin Temel SPSS, Temel Lisrel veya diğer konular, "Temel" ve "İleri" olmak üzere iki dönem halinde verilir. Amacına tam olarak ulaşmadığına kanaat getirilerek bu uygulamadan iki yıllık deneme sonrasında vazgeçilir.

Oteller

Araştırma Yöntemleri Seminerlerinin yerleşmesinde seçilen otellerin etkisi büyüktür. Bu bağlamda Alanya'nın, Okurcalar Turizm Merkezi'nde faaliyet gösteren *Meryan Otel*'in yeri, öyle sanıyorum ki, hepsinden ayrıdır. Zira seminerlerin ilk üçü ve sonrasında bir ara ile ikisi olmak üzere, toplam beş seminer *Meryan Otel*'de düzenlenir. Otelin gerek genel Müdürü İmran TORUN ve otel çalışanlarının seminer grubuna gösterdikleri ilgi ve yardımlar takdire şayandır. Otelin toplantı ortamları yettiği sürece seminerler *Meryan Otel*'de yapılır. Ancak düzenlenen paralel ders sayısı için üzerine çıkarıldığında, başka oteller devreye sokulmak durumunda kalınır. Yedinci Seminer'den sonra seminerlerde sırasıyla *IC Santai Otel*'de, *Concorde de Luxe Resort*, *LykiaWorld*, *Concorde de Luxe Resort*, *Korel Thermal Resort*, *Sueno Hotels Beach* ve olarak da *Sheerwood Breezers Resort*'te düzenlenir. Otel seçiminin

² 2002–2009 döneminde düzenlenen yedi seminere Mersin Üniversitesi'nden yalnızca toplam 29 kişi seminere katılmıştır ki, bu katılımcıların 20'si METİOD yönetimindeki yer alan ve seminerlere ücretsiz katılan akademisyenlerden oluşmaktadır!..

de tesislerin toplantı ortamlarının yeterliliği ön planda tutulurken, sundukları hizmetin standartlarına da dikkat edilir. Zira özellikle Yedinci Seminer'den sonra düzenlenen paralel seminer sayısının altı ve üzerine çıkması, paralel oturum yapılabilecek tesislere yönetilmesini zorunlu kılar. Ne yazık ki, ülkemizde ve Antalya'da halihazırda belirli bir sayıdan sonra paralel toplantı düzenlemeye uygun tesis sayısı yetersiz olması hep sorun olur. Öte yandan seminerlerin düzenlendiği kış aylarında hizmete açık olan tesis sayısının da az olması da, bir diğer zorluktur.

Otellerin faaliyet gösterdikleri yerlerin seçiminde 11. Seminer haricinde, tercih hep Antalya olur. Antalya'nın özellikle havayolu ulaşımı için avantajlı olması, yer tercihinde Antalya'nın hep ön planda olmasına yol açar. Uzunca bir süredir seminerlerin başka yerleşim birimlerinde de yapılmasına yönelik istekler gelmesi dolayısıyla, tesisin termal işletme olması da göz önüne alınarak, 11. Seminer Afyonkarahisar'da, *Korel Thermal Resort*'de seminerin düzenlenir. 12. Seminer ile birlikte tekrar Antalya'ya dönülür.

Seminer Düzenleyicileri

Araştırma Yöntemleri Seminerlerinin ilk altısı kısa adı METİOD olan Mersin Turizm İşletmeciliği

8. Araştırma Yöntemleri Semineri

27-31 Ocak 2010
Concorde De Luxe Resort
ANTALYA

DÜZENLEYENLER
DETAY YAYINCILIK
ANTALYA TURİZM İŞLETMECİLİĞİ

www.anatoliajournal.com/seminer

➤ Birincisi Ocak 2002 tarihinde düzenlenen Araştırma Yöntemleri Semineri, ülkemizde sosyal bilimler alanındaki akademisyenler, araştırmacılar ve lisansüstü öğrencilerin araştırma yöntemleri ve istatistiksel analizler konularındaki bilgi, deneyim ve uygulamaya dönük birikimlerini geliştirmek amacıyla düzenlenmektedir. Seminerler, 2002 yılından bu yana kesintisiz olarak her yıl düzenlenmektedir.

➤ 27 – 31 Ocak 2010 tarihlerinde Antalya, Lara'da faaliyet gösteren Concorde De Luxe Resort' da düzenlenecek olan 8. Araştırma Yöntemleri Semineri 6 ayrı alt seminerden oluşmaktadır.

Seminer-1
Dağılımların Ölçekleri ve İstatistiksel Tekniklerin Kullanılabilirliği
Prof. Dr. Hasan İsmail DENER, Çankaya Üniversitesi

Seminer-2
Nitel Araştırma Yöntemleri
Doç. Dr. Vildan MEVSİM, Dokuz Eylül Üniversitesi

Seminer-3
Ölçme ve Ölçek Geliştirme
Prof. Dr. Adnan ERKUŞ, Mersin Üniversitesi

Seminer-4
SPSS ve İstatistik Analizleri
Doç. Dr. Özkan TUTUNCU, Dokuz Eylül Üniversitesi

Seminer-5
Yapısal Eşitlik Modeli
Yrd. Doç. Dr. Sabri ERDEM, Dokuz Eylül Üniversitesi

Seminer-6
Academic Writing
Doç. Dr. Metin KÖZAK, Muğla Üniversitesi

Seminerler 15'er saatlik olarak düzenlenmiştir.
Konaklama, katılım ücreti ve diğer konular için bkz.
<http://www.anatoliajournal.com/seminer>

Görsel-5: Sekizinci seminer ilan metni

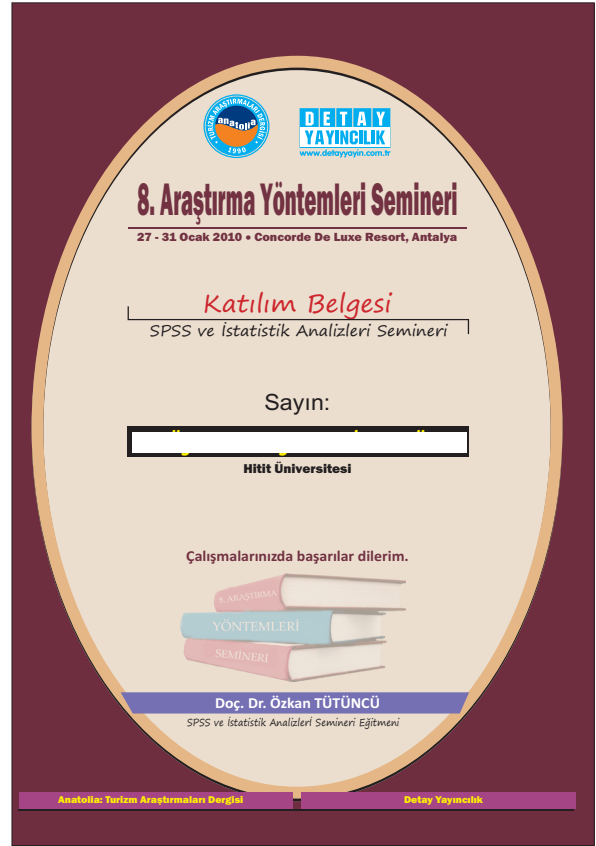
10. Araştırma Yöntemleri Semineri				
I. DÖNEM GENEL PROGRAMI (23 - 26 Ocak 2012)				
23 Ocak 2012 Pazartesi	24 Ocak 2012 Salı	25 Ocak 2012 Çarşamba	26 Ocak 2012 Perşembe	
09:00 - 10:30	1. Ders	6. Ders		
10:30 - 11:00	Kahve Arası	Kahve Arası		
11:00 - 12:30	2. Ders	7. Ders		
12:30 - 14:00	Öğle Yemeği	Öğle Yemeği		Otelden Ayrılış
14:00 - 15:30	3. Ders	8. Ders		
15:30 - 16:00	Kahve Arası	Kahve Arası		
16:00 - 17:30	4. Ders	9. Ders		
17:30 - 17:45	Ara	Ara		
17:45 - 16:45	5. Ders	10. Ders		

Görsel-6: 10. Seminer genel programı

ve Otelcilik Yüksekokulu Mezunları Derneği'nin işbirliğinde halinde yapılır. Yukarıda değinildiği üzere METİOD, o dönemde dernek yönetimi ile olan yakın ilişkiler dolayısıyla tercih edilir. Başka bir kurum/kuruluş da tercih edilebilirdi. İşbirliği; METİOD'un konaklama, Anatolia'nın ise bilimsel/akademik düzenlemeleri yapması ve tanıtım çalışmalarının ortaklaşa gerçekleştirilmesi üzerine kurulan anlaşma ile bir süre devam eder. Ancak zamanla METİOD yönetimi seminerin düzenlenmesi ile ilgili görevlerini beklenildiği şekilde yerine getirmemeye başlar. Özellikle seminerlerin tanıtımı konusunda METİOD'un tanıtımını kendi kurumların² da bile yeterince yapmaması üzerine konu üzerindeki görüşme/yakınmalar sonrasında da pek bir şey değişmeyince, METİOD yönetiminde etkin olan bir üyeye "Mevcut yönetim olduğu sürece seminerlerin METİOD ile yapılamayacağı, yönetim değişikliğine gidilmesi durumunda işbirliğinin tekrar gündeme gelebileceği" söylenir. Böylelikle METİOD ile işbirliği dönemi, 2009 yılında istenmeyerek de olsa sona erer.

Burada kamuoyundaki bazı soruları gidermek için; 2002-2009 döneminde düzenlenen yedi seminerde METİOD'a toplam olarak 17 bin TL dolayında bir hisse düştüğünü ve paranın her seminerde farklı miktarlarda olmak üzere etkinlik bitiminde dernek yöneticilerine elden, derneğe gelir kaydedilmek üzere verildiğini açıklamak gerekir. Seminerlerin Anatolia hissesine düşen paylar ise gerek *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*'nin ve gerekse de *Anatolia: An International Journal of Tourism and Hospitality Research* dergilerinin basım ve posta giderlerinin karşılanması

² 2002-2009 döneminde düzenlenen yedi seminere Mersin Üniversitesi'nden yalnızca toplam 29 kişi seminere katılmıştır ki, bu katılımcıların 20'si METİOD yönetimindeki yer alması dolayısıyla seminerlere ücretsiz katılan akademisyenlerden oluşmaktadır!..

Görsel-7: Sekizinci Seminer katılım belgesi

sında kullanılmak üzere Detay Yayıncılık hesabına aktarılır.

2010 yılında düzenlenen 8. Seminer ile birlikte seminer düzenleyicilerinde değişikliğe gidilir, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*'ne ek olarak aynı yıl *Detay Yayıncılık* ve *Turizm Yazarları ve Gazetecileri Derneği* seminer düzenleyicileri olarak yer alırlar. 2011 yılında düzenlenen seminerde *Anatolia* ile birlikte *Gazi Üniversitesi Turizm Araştırma ve Uygulama Merkezi* düzenleyici olarak yer alırken, 2012 yılında düzenlenen 10. Seminer'den itibaren bütün seminerler *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi* ile *Detay Yayıncılık* işbirliğinde düzenlenmeye başlanır.

Seminer Ücreti

Yazının başlangıcında belirttiği üzere Araştırma Yöntemleri Semineri turizm ve ilgili alanlarındaki akademisyen ve lisansüstü öğrencilerin yöntem ve analiz bilgilerinin geliştirilmesi amacıyla

başlatılmış, ticari olmayan bir etkinliktir. Bu durumu seminer ücretlerini ve gelirlerini inceleyen biri rahatlıkla görebilir. Seminerlerin ne denli “ticari” olduğu, seminerin gelir-gider kalemleri üzerindeki basit bir hesaplama ile de görülebilir. İlk seminerin ücreti bugünün para birimiyle 50 TL’dir (o dönemin ifadesi ile 50.000.000 TL.). İlk seminere 31 kişi katıldığına göre (burada ücret ödemeyen düzenleyicilerden üç kişiyi çıkardığınızda) gelir 1.450 TL’dir!.. Burada eğitmenler için yapılan harcamalar ile diğer giderler de dikkate alındığında, kalan para ile bir akşam yemeği ancak yenilir!

Tekrar seminer ücretlerinin değişimine dönersek, seminer ücretleri giderler ve yapılan ödemelerin değişmesine paralel olarak artış gösterir. Seminer ücretleri 2002-2007 yılları arasında 50 TL, 2008’de 100 TL, 2009’da 125 TL, 2010 yılında 175 TL, 2011-2012 yıllarında 200 ve 2013 yılı sonrasında düzenlenen seminerlerde ise 250 katılım ücreti alınır. Bir anlamda 2002 ile 2017 yılları arasındaki 15 yılda seminer ücreti yüzde 500 artış gösterir.

Seminer Giderleri

Seminerler gider kalemleri, bazı seminerlerde farklılık gösterse de eğitmen ağırlama giderleri, konaklama giderleri, transfer giderleri, vergi ve genel giderlerinden oluşuyor.

Eğitmen ağırlama giderleri: Bu başlık altında seminerlerde ders veren eğitmenlerin konaklama, ulaşım, yeme-içme, transfer ve diğer giderler yer alıyor. Bu giderler tabiatıyla düzenlenen seminer sayısına bağlı olarak değişiklik gösterse de, her

Görsel-8: Dördüncü Seminer yaka kartı

ders grubunda yaklaşık 12-15 kişinin katılım ücreti bu amaçla harcanıyor.

Konaklama giderleri: Eğitmenlerin konaklama giderlerine ek olarak, uzun bir süre eğitmenlerin eşlerinin de konaklaması sağlanır. Daha sonra bu giderin karşılanamaz boyutlara ulaşmasıyla, bu uygulamadan vazgeçilir. Konaklama giderleri kalemine düzenleyicilerin konaklama giderlerini de eklemek gerekir ki, bu kişilerin sayısı 2008 yılından sonraki seminerlerde 8-10 kişi arasında değişir.

Transfer giderleri: Uzun bir süre katılımcıların havaalanı ve otel transferleri katılım ücretinin içinde kabul edilir ve karşılanır. Antalya’da otel ve havaalanı ile oteller (özellikle Belek) arasında mesafe düşünüldüğünde bu önemli bir gider kalemini oluşturur. Transfer hizmeti ise çoğu zaman dışarıdan, yani bir transfer firmasından hizmet alınarak karşılanır.

Vergi: KDV vergisi seminer katılım ücretine dahil olarak tahsil edilir. Bugün de durum aynı olup, seminer vb. hizmetlerin KDV oranı yüzde 18’dir.

Görsel-9: Sesim kursu katılımcıları için yaka kartı

11. Araştırma Yöntemleri Semineri

13 - 17 Şubat 2013, Korel Thermal Resort Clinic&SPA, Afyonkarahisar

ANATOLIA
1990

DETAY
YAYINCILIK
www.detayyayin.com.tr

SEMİNER NOTLARI

SEMİNER KONULARI

Etnografiden Nitrografiye Nitel Araştırma
Prof. Dr. Asker KARTARI, *Kadir Has Üniversitesi*

Temel SPSS
Prof. Dr. Özkan TÜTÜNCÜ, *Dokuz Eylül Üniversitesi*

İleri SPSS
Prof. Dr. İsmet DOĞAN, *Afyon Kocatepe Üniversitesi*

Temel Lisrel (Yapısal Eşitlik Modeli)
Doç. Dr. Erdem KARABULUT, *Hacettepe Üniversitesi*

İleri Lisrel (Yapısal Eşitlik Modellemesi)
Doç. Dr. Pınar ÖZDEMİR, *Hacettepe Üniversitesi*

Academic Writing
Prof. Dr. Metin KOZAK, *Muğla Üniversitesi*

Nitel Araştırma Yöntemleri
Doç. Dr. Vildan MEVSİM, *Dokuz Eylül Üniversitesi*

Sosyal Bilimlerde Araştırma ve Yöntem Felsefesi
Prof. Dr. Muammer TUNA, *Muğla Üniversitesi*

Karmaşık Ortamlarda Karar Verme Semineri
Prof. Dr. Müjgan SAĞIR ÖZDEMİR, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi*

Görsel-10: 10. Seminer Notları kitapçığının kapak sayfası

KDV'ye ek olarak gelir vergisi kaleminin de önemli bir gider olduğunu dikkate almak lazım. Vergi giderleri de katılım ücretinden karşılanır.

Diğer giderler: Bu kaleme giren giderler dönemsel olarak değişiklik gösterse de, çeşitli organizasyon giderlerini içerir. Burada en önemli gider kalemini seminer notlarının bastırılması veya çoğaltılması oluşturur. Düzenlenen bütün seminerlerde ders notlarının topluca bastırılması veya çoğaltılması, önemli bir gider kalemini oluşturur. Broşür ve afiş basımı, web sayfası tasarımı, karşılama standının yaptırılması, roll up, branda işleri, otele verilen bahşişler, plaket yaptırımı, katılım belgesi ve yaka kartlarının hazırlanması ve bastırılması, yaka ipi temin giderleri, nakliye giderleri, akla ilk gelen diğer gider kalemleri arasında yer alıyor.

Seminer Notları (Kitapları)

İlk seminerden itibaren bütün seminerlerde ve seminer gruplarında eğitmenin anlatacağı konu-

ları içeren Power Point (ppt) sunumu, "dinleyici notları" olacak şekilde düzenlenir. Bastırılarak veya fotokopi ile çoğaltıldıktan sonra spiral veya başka şekillerde ciltlenerek katılımcılara dağıtılır. Seminer sayısının arttığı dönemlerde ise, bütün seminer notları tek bir kitapçık olarak bir arada hazırlanır ve bütün katılımcılara dağıtımı yapılır. Bazı seminerlerde eğitmenlerin uygulama amacıyla hazırlıkları veri setlerine de kitapçıklarda yer verilir veya ayrıca çoğaltılır. Kitapçıklarda ayrıca semineri veren eğitmenin özgeçmiş bilgilerine de yer verilir.

Katılımcı Sayıları

Araştırma Yöntemleri Seminerine 2002-2017 yılları arasında yaklaşık 1800 kişi katılır (Bu rakama tekrar katılanlar dahildir.). Eldeki verilerde katılımcı sayısı 1767 olarak tespit edilse de, bazı dönemlerin katılımcı sayılarının net olarak tespit edilemediği göz önüne alındığında, toplam rakamın 1800 dolayına gerçekleştiği anlaşılmaktadır. İlk seminere 31 kişi katılır. Seminerler 2006 yılına kadar tek ders olarak düzenlenirken, bu yıllarda katılımcı sayısı da 31 ile 42 arasında değişiklik gösterir. Ancak paralel ders sayısının artış gösterdiği dönemlerde katılımcı sayısı da artar. Sınıf kapasitelerinde sınır genel olarak 25 kişi olarak belirlendiği için paralel sınıf sayısı artsa bile katılımcı sayısında olağanüstü artışlar yaşanmaz. En fazla katılımcının olduğu 2010 yılındaki 8. Seminer'de dokuz paralel ders düzenlenirken, seminerlere toplam olarak 271 kişi katılır. Buna karşılık 11 paralel seminerin düzenlendiği 10. Seminer'e ise 156 kişi katılır. Bugüne kadar ger-

Görsel-11: Seminerlerle ilgili olarak basında çıkan bir haber

çeken bir-iki seminer dışında yeterli talep olmaması durumunda bile bütün seminer sınıfları açıldığı için, bazı sınıfların katılımcı sayısının 4-5 dolayında kalması, toplam katılımcı rakamlarının düşük çıkmasına yol açar. Katılımcı sayıları ile ilgili ayrıntılı bilgiler Tablo 1’de verilmektedir.

Seminer Konuları

Yöntem ve analiz bilgisi denilince ülkemizde 1990’lı yıllardan itibaren 2010’li yıllara kadar görgül (ampirik) yöntemler akla geldiği ve ampirik olmayan tezlerin kabul edilmemesi gibi absürt gelişmelerin yaşanması, uzun süre görgül tekniklerin ve bu arada SPSS’in dominant olmasına yol açar. Araştırma Yöntemleri, Bilimsel Araştırma ve Nicelleştirme gibi seminer konuları içinde SPSS ile analiz konularının önemli bir ağırlığa sahip olması, bu yönüyle en fazla talep edilen alanlar arasında SPSS ile ilgili seminer konularının olduğunu gösteriyor.

Tablo 3. Seminer konularına katılım sayıları

Seminer konusu	Sayı
Nitel Yöntemler	259
Araştırma Yöntemleri	175
Temel SPSS	145
Yapısal Eşitlik Modellemesi (Lisrel)	144
Ölçme ve Ölçek Geliştirme	143
Academic Writing	134
SPSS (Temel ve İleri)	132
İleri SPSS	87
Temel Lisrel	80
Bilimsel Araştırma ve Nicelleştirme	48
Sosyal Bilimlerde Araştırma ve Yöntem Felsefesi	47
Ölçek Geliştirme	46
Amos ile Yapısal Eşitlik Modellemesi	42
Etnografiden Netrografiye Nitel Yöntemler Araştırma	42
İleri Lisrel	39
NVivo8 ile Nitel Veri Analizi	31
Dağılımların Ölçekleri ve İstatistiksel Tekniklerin Kullanılabilirliği	25
Veri Madenciliği	14
Tez ve makale yazımı	13
Meta Analiz	10
Makale Dil ve Anlatımı	9
AHS, Analitik Hiyerarşi Süreci	8
Çok Kriterli Karar Verme	6
Bilinmeyen	3
Excel ile Veri Analizi	1

Özellikle 2010’li yıllardan sonra başka yöntemler de talep edilmeye talep edilmeye ve ilgi görmeye başlar. Nitel Yöntemler, Yapısal Eşitlik Modellemesi, Ölçme ve Ölçek Geliştirme, Sosyal Bilimlerde Araştırma ve Yöntem Felsefesi ve Academic Writing gibi konular göreceli olarak talep görür. Yine uluslararası dergilere makale yazmaya yönelik olarak düzenlenen “Academic Writing” de son dönemde ilgi gören seminer konuları arasında yer alır. Tablo 3, 2002–2017 yılları arasında düzenlenen 13 seminerin katılımcı sayılarını seminer konularına göre göstermektedir.

Tablo 4 de, 2002-2017 yılları arasında gerçekleştirilen seminerlerin konu başlıklarına ve her seminer döneminde yer alan ders sayılarına yer veriyor.

Katılımcıların Profili

Seminerlere katılanların meslek, akademik konum ve statülerine göre dağılımları Tablo 5’te görülüyor. Tabloda yüzde 23’lük bir oranın konularına ilişkin bilgileri derlenemedi. Mevcut yüzde 77,4’lük kısmın dağılımları incelendiğinde, düzenlenen 13 seminerde en fazla katılımın yüksek lisans öğrencileri tarafından yapıldığı anlaşılıyor. Yüksek lisans öğrencilerini sırasıyla yardımcı doçentler, araştırma görevlileri, öğretim görevlileri, doktorasını tamamlayanlar izliyor. Hemen her alandan ve konumdan katılımın olduğu görülüyor. Akademik unvanların bütün düzeylerinden katılımın olması da dikkati çekiyor. Öte yandan yüksek lisans ve doktora gibi lisansüstü programlarından gelen katılımlar dikkati çekerken, doktor, yardımcı doçent, öğretim görevlisi gibi akademik unvanlara sahip kişilerin

10. Araştırma Yöntemleri Semineri				
SEMINER İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER				
SEMINER BAŞLIĞI		Nitel Araştırma Yöntemleri		
İRTİMLER		Doç. Dr. Vildan MEVSİM		
MEVSİM		23 - 28 Ocak 2012		
SEMINERİN WEB SAYFA ADRESİ		http://www.deu.edu.tr/akademik/index.php?cat=3&akod=20020185		
SEMINER PROGRAMI				
	23 Ocak 2012 Pazartesi	24 Ocak 2012 Salı	25 Ocak 2012 Çarşamba	26 Ocak 2012 Perşembe
09:00 - 10:30		1. Ders: Nitel Araştırma Tanımı, Önemi ve Özellikleri	6. Ders: Odak Grup Görüşmesi	
10:30 - 11:00		Kalve Arası	Kalve Arası	
11:00 - 12:30		2. Ders: Nitel Araştırma Yöntemleri ve Bazı Teknikleri	7. Ders: Birebir Görüşme	
12:30 - 14:00		Öğle Yemeği	Öğle Yemeği	
14:00 - 15:30	Otele Giriş	3. Ders: Nitel Araştırmalarda Veri Toplama Yöntemleri	8. Ders: Diğer Veri Toplama Yöntemleri ve Verilerin Düzenlenmesi	Otelden Ayrılış
15:30 - 16:00		Kalve Arası	Kalve Arası	
16:00 - 17:30		4. Ders: Nitel Araştırmalarda Örneklerin Seçimi	9. Ders: Veri Analizi ve Türleri	
17:30 - 18:45		Kalve Arası	Kalve Arası	
		5. Ders: Görüşme	10. Ders: Nitel Araştırmanın Raporlanması ve Nitel Araştırmalara Eleştirel Değer Bilgisi	

Görsel-12: Nitel araştırma yöntemleri semineri programı

Tablo 4. Yıllar itibariyle seminer konularının dağılımı

2002	1	Ampirik Tasarım ve İstatistik Yöntemler
2003	2	Araştırma Yöntemleri
2004	3	SPSS ile Uygulamalı Veri Analizi Ve Yorumlama
2006	4	Nitel Araştırma Yöntemleri
2007	5	1. Ölçme ve Ölçek Geliştirme Semineri 2. Niteliksel Araştırma Yöntemleri Semineri 3. Pazarlama Alanında Araştırma Yöntemleri
2008	6	1. Ölçme ve Ölçek Geliştirme 2. Araştırma Yöntemleri 3. Yapısal Eşitlik Modellemesine 4. (YEM) Giriş (Lisrel)
2009	7	1. Bilimsel Araştırma ve Nicelleştirme 2. Yapısal Eşitlik Modellemesi (Lisrel) 3. Academic Writing 4. SPSS ve İstatistik Analizleri 5. NVivo8 ile Nitel Veri Analizi
2010	8	1. Dağılımların Ölçekleri ve İstatistiksel Tekniklerin Kullanılabilirliği 2. Nitel Araştırma Yöntemleri 3. Ölçme ve Ölçek Geliştirme 4. SPSS ve İstatistik Analizleri 5. Yapısal Eşitlik Modeli 6. Academic Writing
2011	9	1. Temel Lisrel 2. İleri lisrel 3. Temel SPSS 4. İleri SPSS 5. Nitel Yöntemler 6. Nitel Araştırma ve Analizi (NVivo 8 Programı Uygulamalı) 7. Academic Writing 8. Sosyal Bilimlerde Araştırma ve Yöntem Felsefesi 9. Tez ve Makale Yazımında Dil ve Anlatım
2012	10	1. Temel SPSS 2. Temel Lisrel 3. Academic Writing 4. Sosyal Bilimlerde Araştırma ve Yöntem Felsefesi 5. İleri SPSS 6. AMOS ile Yapısal Eşitlik Modellemesi Uygulamaları 7. İleri Lisrel 8. Nitel Araştırma Yöntemleri 9. Makale Yazımında Dil ve Anlatım

Tablo 4. Yıllar itibariyle seminer konularının dağılımı (Devam)

2013	11	1. Etnografiden Nitrografiye Nitel Araştırma 2. Temel SPSS 3. İleri SPSS 4. Temel Lisrel (Yapısal Eşitlik Modellemesi) 5. İleri Lisrel (Yapısal Eşitlik Modellemesi) 6. Academic Writing (İngilizce Bilimsel Dil ve Anlatım-Makale Yazımı) 7. Nitel Araştırma Yöntemleri 8. Sosyal Bilimlerde Araştırma ve Yöntem Felsefesi 9. Karmaşık Ortamlarda Karar Verme Semineri (AHS, Analitik Hiyerarşi Süreci) 10. Temel STATA
2016	12	1. Sosyal Bilimlerde Yöntem ve Felsefi Temelleri 2. Nitel Araştırma Yöntemleri 3. Veri Madenciliği 4. Ölçek Geliştirme 5. Çok Kriterli Karar Verme 6. Temel SPSS 7. İleri SPSS 8. Temel Lisrel 9. İleri Lisrel 10. Amos ile Yapısal Eşitlik Modellemesi Uygulamaları 11. Academic Writing
2017	13	1. Sosyal Bilimlerin Felsefesi ve Etik 2. Nitel Araştırma Yöntemleri ve Nvivo 3. Veri Madenciliği 4. Ölçek Geliştirme 5. Temel SPSS 6. İleri SPSS 7. Etnografiden Nitrografiye Nitel Araştırma 8. LISREL ile Yapısal Eşitlik Modellemesi 9. Meta Analizi ve Stata Programı 10. Amos ile Yapısal Eşitlik Modellemesi 11. Academic Writing

de yöntem ve analiz konularında kendilerini yetersiz görüp seminerlere katılıyor olması, umut verici bir durumdur. Öte yandan, doçent ve profesör unvanlı akademisyenlerden de kayda değer katılım olması da diğer umut veren bir bulgudur.

Tablo 5. Seminer katılımcılarının unvanlarına ve konularına göre dağılımı

Unvan	Sayı	Yüzde
Yüksek lisans öğrencisi	403	22,3
Yrd. Doç. Dr.	350	19,4
Arş. Gör.	306	17,0
Öğr. Gör.	258	14,3
Dr.	149	8,2
Doç. Dr.	98	5,4
Doktora öğrencisi	46	2,6
Prof. Dr.	42	2,3
Sağlık çalışanı	20	1,1
Uzman	18	1,0
Öğrenci	17	0,9
Öğretmen	16	0,9
Araştırmacı	5	0,8
Kamu görevlisi	4	0,2
Okutman	2	0,1
Psikolog	2	0,1
Ara Toplam	1736	77,4
Bilinmeyen	64	3,5
Genel Toplam	1800	100,0

Resim Kursları

Seminerler kapsamında Yedinci ve Sekizinci seminerlerde iki kez üst üste katılımcıların çocuklarına yönelik resim seminerleri düzenlenir. Katılımcıların çocuklarının seminer sırasında hem kontrol altında tutulmalarını sağlamak hem de bir sanat dalı ile ilgili bir eğitim almaları için düzenlenen seminerlere 30 dolayında katılım olur. Katılımcı çocukların yaşlarının beş ile 15 arasında olması önkoşulu aranır. Resim seminerlerine katılanlardan, seminer için gereken kağıt, boya, vb. çok sayıda malzeme giderlerinin karşılanabilmesi için 50'şer TL katılım ücreti alınır. Resim seminerleri biri ressam, diğeri de resim öğretmeni iki kişi tarafından yürütülür.

Üç gün süresin resim semineri sonrasında, son gün katılımcı çocukların yaptıkları resimlerin bir kokteyl eşliğinde sergisi açılır. Sonraki dönemlerde giderleri karşılayacak bir katılım çokluğu oluşmadığı için resim semineri düzenlenemez.

Tanıtım Çalışmaları

Araştırma yöntemleri seminerlerinin tanıtımında 2002 yılından itibaren çeşitli yol ve tekniklere başvurulur. Örneğin; 2002 yılında düzenlenen ilk seminerin tanıtımı çalışmaları daha çok kişisel bağlantılar ile gerçekleştirilirken, 2003 yılından itibaren seminerlerin basit de olsa bir web sayfası hazırlanır. Seminer web sayfaları zamanla daha nitelikli hale gelir. Ancak en çok kullanılan yollar arasında e-posta ile tanıtım başı çekerken, dönem dönem broşür ve afiş yoluyla da tanıtım yapılır. Yine dönem dönem internet basını da tanıtımlarda başvuru yolları arasında yer alır. Son dönemde sosyal medya da tanıtım için başvuru yolları arasında yer alır.

Katılımcılara Verilen Belge ve Dokümanlar

İlkinden itibaren seminerlere katılanlara katılım belgesi verilir. Seminere katılımının belgelenmesi anlamına da gelen katılım belgelerinin belirli bir görsel niteliğe sahip olmasına çaba gösterilir. Öte yandan bütün seminerlerde her katılımcıya yaka kartları hazırlanır ve dağıtılır. Yaka kartları katılımın arttığı dönemlerde katılımcıların birbirlerini tanımaları için önemli bir araç olur. Yine her seminerde katılımcılara çantalar eşliğinde bloknot, kalem, seminer notu, Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi'nin sayıları ile Detay Yayıncılık tarafından kitap, bloknot, takvim ve yayın kataloğu gibi materyaller hediye niteliğinde dağıtılır. Bazı yıllarda dağıtılan çantalar epey ağırlığa sahip olduklarından katılımcıların yakınmalarına (!) yol açar.

SEMINERLERİN AKADEMİK/BİLİMSEL ETKİLERİ

Araştırma Yöntemleri Seminerleri yalnız ülkemizin değil, dünyanın da en kapsamlı ve en uzun süreli semineridir. Şimdiye kadar düzenlenen 13 seminerde 72 oturum gerçekleştirilir, 1800 dolayında akademisyen, araştırmacı ve lisansüstü öğrenci bu seminerlere katılır. Dolayısıyla böylesine kapsamlı bir seminer etkinliğinin akademik/bilimsel etkileri de, farklı ve kapsamlı olur.

Seminerlerin en önemli ve nesnel olarak ölçülebilecek bir etkisi, 2002 yılından sonraki yıllarda araştırma yöntemleri konusunda düzenlenen seminer sayısının artışında görülebilir. Bir kısmı

Etkinliklerimiz

Görsel-13: Katılım belgesi örnekleri

kısa süreli de olsa, bu alanda epey seminer etkinliği ortaya çıkar, ancak seminer ücretlerinin yüksekliği dolayısıyla pek çoğu bir-iki kez düzenlendikten sonra sona erer. Mesleki ve mezun dernekleri ile birtakım disiplinlerde çalışan akademisyenlerin kurdukları sivil toplum kuruluşlarının düzenledikleri seminerler bu kapsamda değerlendirilebilir. Böyle bir eksikliğin varlığında farkındalık yaratılması bağlamında Araştırma Yöntemleri Semineri'nin önemli bir etkisi bu şekilde gerçekleşir.

Diğer bir etki de, pek çok üniversitede, özellikle 2008 ve sonrası yıllarda kurum içi araştırma yöntem ve teknikleri konulu seminerlerin başlatılması şeklinde ortaya çıkar. Gerçekten de bazıları daha önceki dönemlerde Araştırma Yöntemleri Seminerlerine katılmış olan bazı akademisyenler izleyen yıllarda kendi üniversitelerinde araştırma yöntemleri ve teknikleri başlığı altında çeşitli seminerlerin düzenlenmesine öncülük ederler. Bizim gözleyebildiğimiz kadarıyla 2008 sonrası bu tür seminerleri düzenleyen üniversitelerin sayısı birkaç on üniversiteyi içerir.

Araştırma Yöntemleri Seminerlerinin bir başka etkisi de, düzenlenen ulusal ve ulusal ölçekli de olsa uluslararası başlığı altında ülke içinde düzenlenen kongrelerde ortaya çıkar. Araştırma yöntem ve tekniklerine ilişkin seminerler kongrelerin genellikle ilk gününde gerçekleştirilirler.

Genellikle birkaç saat ile sınırlı tutulması ve bir günde birden fazla konunun içerilmesi gibi uygulamalar dolayısıyla bu seminerler zamanla etkisini yitirir. Günümüzde de bu tür etkinlikler seyrek de olsa devam ediyor.

Araştırma Yöntemleri Semineri'nin çok nesnel olarak ölçülemez de bir diğer etkisi, katılımcıların hazırladıkları araştırmalar ile tez çalışmalarının niteliklerindeki artıştır. Daha çok önceki dönemlerde katılanların sözlü beyanlarına bağlı olarak yapılan bu değerlendirme ile pek çok katılımcının araştırma yöntemleri seminerlerine katıldıktan sonra daha nitelikli çalışmalar yaptıkları, ulusal ve uluslararası ölçekli makale ve bildiriler hazırladıkları anlaşılıyor. En azından seminerlerin düzenleme kurulunun çevresindeki akademisyen ve lisansüstü öğrencilerde bu "ilerleme" gözle görülüyor.

Öte yandan, seminerlere katılan bazı akademisyenlerin araştırma yöntemleri konusunda kitap hazırladıkları da biliniyor. Tespit edilebildiği kadarıyla bu türden kitap sayısı beşten fazla olduğu ve bu kitapları yayımlayan yazarların önceki dönemlerde araştırma yöntemleri seminerlerine katıldıkları katılımcı listelerinden anlaşılıyor. Kitap yazımlarının araştırma yöntemleri seminerlerine katılımla ne denli ilişkili olduğu nesnel olarak ortaya konulmasa bile, bir etkileşim olduğu açıktır. Ek olarak seminerlerde ders veren eğit-

Görsel-14: Resim kursuna katılan çocuklar katılım belgeleri ile

menler de, seminerler sonrasında alanları ile ilgili pek çok kitap hazırlarlar.

Bu alanla ilgili bir başka etki veya etkileşim de, Detay Yayıncılık'ın seminerlere katılan akademisyenlerle seminer sırasında kurduğu ilişkiler neticesinde çok sayıda kitap yazılır ve yayımlanır. Bu konuyu en iyi Detay Yayıncılık sahibi Hüseyin Yıldırım açıklama konumunda olsa da gözlemler, yazarlarla tanışma ve kitap yazma veya kitap yayımlama ilişkisinin ilk olarak seminerler sırasında ortaya çıktığını gösteriyor.

Seminerlerin bir başka akademik/bilimsel etkisi de, şimdilerde dokuzuncusu düzenlenen Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi'nin düzenlenmesine ilişkin kararın 1. Seminer'de alınmasıdır. O dönemde Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nden seminere katılan arkadaşlarla yapılan ön görüşmelerde böyle bir kongrenin düzenlenmesi üzerinde fikir birliğine varılır ve 2002 yılının Ekim ayında düzenlenen ilk kongre ile birlikte Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi düzenlenmeye başlanır.

Araştırma Yöntemleri Seminerinin belki de en önemli etkilerinden biri, turizmin bir disiplin

Görsel-15: Seminerlerde ders başında!

olarak "Ben de varım" şeklindeki çıkışıyla ilgilidir. Zira bilindiği üzere turizm alanı ve eğitimi, disiplinlerarası yapısından dolayı yıllarca hep başka alanlarından beslenmek ve başka alanlarının teorilerini ve yöntemlerini "ödünç" almak durumunda kaldı. Belki de ilk kez turizm alanı Araştırma Yöntemleri Seminerleri yoluyla, düzenleyicilerinin turizm alanından olması dolayısıyla başka alanlara "katkı" yapmaya başladı. Bu da turizm alanı açısından sevindirici bir gelişmedir. Bu arada bilimsel/akademik etki kapsamında değerlendirilmese de, seminerlere katılanların arasındaki sosyal ilişkilerin ve dostlukların epeyce artış gösterdiği, hatta bilinen birkaç evliliğin seminer tanışıklıkları sonrasında gerçekleştiği eldeki bilgiler dahilindedir. Katılımcıların her seminer bitiminde "Bir sonraki seminerde buluşmak üzere" diyerek ayrıldıkları, pek çoğunun da bir sonraki seminere katılarak, aralarındaki dostluk ve arkadaşlıkları ilerlettikleri gözlenir.

SONUÇ

Yukarıdaki açıklamalarda da vurgulandığı üzere, Araştırma Yöntemleri Semineri alanının en kapsamlı ve en uzun süreli bilimsel/akademik bir etkinliğidir. Bir "örnek olay" olarak incelenmeyi ve üzerine lisansüstü tezlerin hazırlanmasını da hak ediyor. Ne yazık ki, bu seminerler şimdiye kadar daha çok sosyal ve kişisel boyutuyla gündeme geldi, Türk akademik yaşamına olan etkileri hep göz ardı edildi veya fark edilemedi. Şimdilerin rakamıyla Türkiye üniversitelerinde görevli akademisyenlerin yaklaşık yüzde biri Araştırma Yöntemleri Seminerlerine katıldı. Böylesine kapsamlı bir olay ancak kamunun üstesinden gelebileceği bir iş olmasına karşılık, Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi'nin liderliğinde 15 yılda 13 kez, aralıksız düzenlenebilmesi, 1800 kişiye eğitim hizmeti sunabilmesi ve onlarca eğitmeni içine alan bir etkinlik olması, öyle sanıyoruz ki seminerleri araştırılmayı hak eden bir etkinlik konumuna getirmiştir.

Bu yazı Araştırma Yöntemleri Seminerlerini tanıtmayı amaçlayan bir çalışmanın ürünüdür. Öyle sanıyoruz ki, böylesine bir etkinliğin Türk ve dünya akademik tarihinde kayda değer yeri bir miktar da olsa gösterilebilmiştir.